

соціологічного аналізу сучасного суспільства: Зб. наук. праць. – Х., 2000. – С. 255–258.

5. Дудар Н., Шангіна Л. Релігія і віра в житті українців // Національна безпека і оборона. – 2000. – № 10. – С.83–98.

6. Дудар Н.П. Система ціннісних орієнтацій, культурні потреби і духовний світ української молоді // Про становище молоді в Україні (за підсумками 1999 р.): Щорічна доповідь Президентів України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України. – К., 2000. – С.53–58.

7. Дудар Н., Биченко А. Релігійність українського суспільства: рівень, характер, особливості // Національна безпека. – 2002. – № 10 (34). – С. 14–21.

8. Дудар (Пивоварова) Н.П. Релігійність в українському соціумі: детермінанти і характеристика сучасного стану – Дис.. на здобуття наук. ст. канд. соціол. н. – К., 2002. – 180 с.

9. Шангіна Л. Народ золотой середини? – Зеркало недели. – 2000. – 4 марта.

10. Релігійність українців: рівень, характер, ставлення до окремих аспектів церковно-релігійної ситуації і державно-конфесійних відносин // Національна безпека. – 2013. – № 1. – С.15–40.

11. Kyle R.G. The religious fringe: a history of alternative religions in America. Downers Grove, Illinois 60515: Inter Varsity Press. – 1993. – 218 p.

12. The European Values Study: A third Wave/ Source book of the 1999/2000 European Values Study Survey. – Tilburg, 2001 – 375 p.

3.2 Михайло МУРАШКІН. УКРАЇНСЬКЕ ЯК АРІЙСЬКЕ, СЛОВ'ЯНСЬКЕ, РУСЬКЕ

Постановка проблеми пов'язана з причинами агресивної політики Росії останнього часу. Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми торкається насамперед текстів А. С. Панаріна. **Мета статті** – показати українське як витоки арійського, слов'янського, руського для виявлення джерел агресивної політики Росії останнього часу, яка нищить ці основи.

Основний зміст статті. Первинна арійська цивілізація виникла в Північному Причорномор'ї. Інші арійські племена в цей час були дикими, а тут почалась цивілізація, почали вирощувати рослин і найголовніше – була закладена основна цінність цієї цивілізації. В індоєвропейському баченні священне «svet» означає «ріст», розквіт животворного, що веде до визрівання плоду й прориву до нового, вищого стану (*В. Горський*). Відтак була закладена така цінність, як «життя», а що стосується «вищого стану», то була закладена ідея Бога як вищого стану людини, а водночас і практика отримання Божественного, практика всілякої медитації,

медитації, яка отримала розвиток, коли арії пішли до Індії, Ірану і вплинули на виникнення індуїзму і зороастризму. З індуїзму вийшов буддизм, який вплинув на китайський даосизм. Зороастризм в свою чергу вплинув на іудаїзм, з якого вийшло християнство, що вплинуло на мусульманство. Але практичні (містичні) корені всіх цих релігій, а відтак і всіх цих Богів – в практиці медитації, яка почалась з культури Північного Причорномор'я, з медитативної культури.

Основа цієї культури – Див, а практика медитації – це Дивлення. Праукраїнці співали: «А ми просо сіяли, сіяли; Ой, Див, Ладо, сіяли, сіяли» (Українська народна обрядова поезія), коли не було написане ще ні одне Святе Письмо - ні Веди, ні Авеста, ні Тріпітака, ні Дао де цзін, ні Біблія, ні Коран. Медитація – це містичне, що є коренем релігії, починається з Дивлення. Пильно дивлячись, занурюєшся в самадхі (*С. Каукуі*). Дивлення у прадавніх аріїв – це Див. Але Див перетворився в негативне божество. Тільки в Індії він залишився як позитивний – у вигляді дев.

Однак залишилась основа Дива як квазіпасивність, тобто медитативність. А щодо самого імені Бога, то це не важливо. Значущий Бог вислизає від рабської прихильності до свого імені (*Ж. Дюмезиль*). Тут головне – медитація, головне – квазі (ніби). Та й медитації замало. Вище, вищий стан духу приходиться до людини тоді, коли до цього залучається «ріст».

Іранський Зороастр вплинув на єврейських пророків з приводу сприйняття ними ідеї божественності (*Чайлд Гордон*). Це відбилося і в Біблії, і в Корані. Але щоб знати корені Божественного, треба повернутися до початкового стану речей, які лежать у Північному Причорномор'ї, у прадавній українській культурі. «Ріст» (*В. Горський*), ріст людського життя – це основа культури. «Див», «Дивлення» – це припинення неправильного росту. Припинення неправильного росту перероджує людину. І після такого переродження можна вже перейти до другого етапу життя – стану конкретизації та реалізації себе (*А. Колодний*).

Останнім часом Московія вигадує штучну теорію «русский мир». «Русский мир» і цінності степів Північного Причорномор'я ніяк не збігаються. Тому, перш ніж створювати новий міф «русского мира» і вкладати в це гроші, краще б було московським можновладцям розібратися із змістом слова «руси» (*С. С. Губерначук*), з тим, звідки воно походить. А це слово, і взагалі всяка Русь (біла, червона, литовська, московська) походить з Північного Причорномор'я, з середнього Дніпра, а відтак походить від праукраїнців. Чи не з цих міркувань московські нацисти і шовіністи намагаються привласнити Північне Причорномор'я собі?

«Русский мир» – це та частина православ'я, яка хибно розуміє Біблію, неправильно розуміє Ісуса Христа, не розуміє того, що з початку створення Всесильним небесного і земного (Бут. 1:1) як символів, а не

неба і землі, починається вся біблійна історія, яка визнає те, що Бог є Дух (Ів. 4:24), що Царство Боже у вас (Лк 17:21), що ви – боги (Ів. 10:34), не розуміє по аналогії з тим, як цього не розуміли деякі іудеї. Не розуміючи цього, вона створює міф ХХІ століття – міф «русского мира». Історик Б. Рибаків твердить, що предки арійців жили у Подніпров'ї. Саме тут і були закладені основні цінності арійської цивілізації. Також була закладена сутнісна витлумачення ідеї Бога, розуміння Бога. Цю ідею, це розуміння арії понесли опісля до Індії. Ця ідея вплинула на основи віровчення при виникненні таких його течій, як індуїзм і зороастризм. Пильно дивлячись, занурюєшся, поринаєш у самадхі (*Секіда Каууки*). «Дивлячись» – від арійського «Див».

Один з практичних принципів цієї ідеї, ідеї Бога, є «дивлення» як принцип будь-якої медитації. Він був перенесений аріями з Північного Причорномор'я в Індію та Іран і вплинув на формування світобачення індуїзму (брахманізму) та зороастризму. Іранець Зороастр вплинув на єврейських пророків з приводу сприйняття ними ідеї Божественності (*Гордон Чайлд*). Іудеї були сприйнятливі до впливу зороастризму. Деякі книги іудаїзму чітко відображають зороастрийські уявлення (*М. Бойс*). З іудаїзму виникло християнство – релігія, яка сягає своїми коренями в обидві ці прадавні віри: одну – семітичну, другу – іранську.

Відтак ідея Бога передається від однієї релігії до іншої. Ця ідея повертається знову до Північного Причорномор'я в складі християнського православ'я як релігійної структури. Але ця ідея втрачається зовсім в московському проекті «русского мира». Поновити ідею Бога – це повернутись до її витоків. Ці витoki закладені ще в українських говірках та у санскриті, в розумінні рівноваги, гармонії.

Рівновага (гармонія, неподвійність) в людині протилежностей (вогонь-вода) – це невип'ячування цих протилежностей. Невип'ячування (невип'ячування також будь-якої думки в голові) припиняє неправильний ріст і актуалізує Стан Бога як потужність, силу. В українських говірках – це тур (із санскриту – тур'я). Але долучитись до цього зрештою, долучитись до процесу припинення росту можливо через таку цінність, як ріст. Ріст, як цінність, був закладений при вирощуванні рослин в Північному Причорномор'ї. Ідея Бога виникає як припинення неправильного росту, що дає людині саме переродження. І після такого переродження можна вже перейти до другого етапу життя – стану конкретизації та реалізації себе (*А. Колодний*).

Яке відношення до цього має «русский мир» як щось штучне? Українські інтелектуали збирали рідкісні народні пісні, селянські говірки, чим виявляли ностальгію за світом, що зникає (*М. Ю. Рябчук*). Це є свідченням того, що у цьому світі була певна потреба, що цей світ мав дещо таке, що містило в собі ідеальне, Божественне. Водночас цей світ мав те, що давало людині можливість стати Богом.

Стати Богом за суттю людина може тільки завдяки таланту, завдяки повній її схильності до якоїсь праці, сродності їй (*Григорій Сковорода*). Через працю виникає і протилежне в людині – гра як компенсація. Через гру виникають і вищі стани духу. Випадково може виникнути і стан Вищий-Вічний (стан Бога). Вище, коли людина відчуває, що вище цього нічого бути не може – стан людини, при якому абсолютно нема страху ні перед чим (*М. Г. Мурашкін*). Відтак, страх не затемнює смерть (*Д. Кришнамурті*), і смерть здається неможливою, засвідчується не знищенням, а єдиним справжнім життям (*В. Джемс*). За цих обставин дух людини веселий, спокійний, мирний.

Коли дух людини веселий, думки спокійні, серце мирне, то й усе в довкіллі є світлим, щасливим, блаженним (*Д. В. Антонович*). Відтак коли людина просвітлюється, а водночас і навколишнє середовище просвітлюється, просвітлюється від просвітлення нашого сприйняття. Навколишній світ не залежить від нашого сприйняття, але просвітлюється від того, що ми сприймаємо просвітлено усе навкруги, сприймаємо через оновлення наших ідей, оновлення від застарілого.

Ідеєю є те, чим предмети повинні бути, як це засвідчував *Д. І. Чижевський*. Але ми можемо фіксувати застарілість цього буття, оскільки світ змінюється, а відтак наші ідеї, наші думки можуть бути неадекватними. Через цю призму ми просвітлюємо себе; від цього може просвітлюватися все довкілля при нашому оновленому сприйнятті. Тут екзистенція людини спрямована в ніщо й усвідомлює свою кінцевість (*Л. Т. Шевчук*). Тут духовне стає поруч зі всім іншим, ніщо не є відокремленим. А чи не від того це, що тут присутнє і Божественне, тобто маємо присутній стан, коли людина відчуває те, що вона переживає таке Вище, вище чого ніщо не може бути, переживає стан Божественного?

Духовність людини повинна бути наповнена Божественною енергією (*А. Шопенгауер*). Така Божественна енергія доповнює людину. Нею є Бог. Відтак Бог виявляється, коли мислення і мислиме постають тотожними (*П. Д. Юркевич*). Але така тотожність містична: вона йде від переживання трансого стану. Певний трансів стан, як Божественне, може бути творчим станом. Можна говорити про творчість в трансподібному стані (*Б. М. Теплов*). А коли є творчість, то Дух Господній може обернути на велике негибнущу для потомства справу (*Д. І. Чижевський*). Цю справу роблять герої і генії. Квінтесенція нації – герой або геній (*Х. С. Чемберлен*).

Але заради чого проявляти героїзм або геніальність? Заради такої справи, яка не гине для потомства. А що не гине для потомства? Не гине те, що підтримує життя самого потомства. Як бачимо, тут життя впливає на перше місце. І коли говорять, що людина свободна (вільна) лише в розвитку, в процесі свого творчого саморозвитку (*Т. А. Сахарова*) то лише заради життя цей саморозвиток є наявним. Саме заради життя існує техніка, яка дає можливість людині панувати над природою. Але техніка

будується людською працею, є її опредмеченням. Характер людської праці і її вплив на середовище міняє її саму (*К. Ясперс*). Для прогресу повинна бути творча праця, праця-гра. Її роблять талановиті люди. Талановиті люди є незалежними, в той час як ідеологія вимагає покірності (*С. Генник*).

Відтак чи слухним є висновок, що ідеологія не потрібна? Наголосимо, що ми не можемо виключити цінність життя як ідеологічну складову. Раціоналізм повинен стверджувати таку цінність як життя, хоч це не завжди так. І раціоналізм має свої межі та кордони з безкінечними просторами ірраціонального (*Х. Ортега-і-Гассет*). До ірраціонального в людині підштовхує сама природа. Мороз і палюча спека штовхають людей на крайнощі (*Астольф де Кюстин*), на ірраціональне. На основі цього виникає потреба врівноважити раціональне й ірраціональне з тим, щоб ірраціональне долучити до цінності життя. Хоча і в раціональному може бути відсутня ця цінність, а в ірраціональному навпаки – присутня.

Тоді виникає таке питання: чи не заперечить це (ця штучна рівновага) свободу? Адже свобода повинна дозволяти нам реалізувати свою особистість, повірити в себе і в життя взагалі (*Е. Фромм*). Ми за будь-яких обставин не можемо обминути життя. Якщо його нема в повній мірі, то в нього треба вірити із сподіванням в можливість його розвивати.

Первинне Божество – це світле небо, яке не проти життя. У аріїв це є денне сяюче небо (*В. В. Иванов, В. Н. Топоров*). Від аріїв давній український народ славив світлі небесні сили і проганяв від себе холод, хмари, непогоду (*І. С. Нечуй-Левицький*). Тобто проганяв те, що зорієнтовуване проти життя, життя тіла, те, що загрожує життю. Життя – це основа, на якій виростає культура. Культура приборкує звіра в людині, накладає намордник закону (*М. Шлемкевич*). Культура породжує в людині також і компенсаторні механізми, за якими людина, будучи не діючою як звір, переживає стани безпосереднього життя, медитативні стани, стани каталептичної свідомості. Переживаючи стан каталептичної свідомості, трансу, турії (*М. Еліаде*), людина компенсує втрачену безпосередність звіра, не діючи як звір, а залишаючись у спокої і нерухомості.

Людина передбачлива істота (*А. Гелен*). Але у неї є потреба жити і жити безпосереднім життям, без будь-яких передбачень. Стан «каталептичної свідомості», стан певного трансу, або турії (*М. Еліаде*) – це не повсякденний стан людини, а особливий, Божественний стан, стан Бессмертя. Бо при цьому реалізується ідеальний стан людини, такий, як рівновага, гармонія усіляких людських сил. Цей ідеальний стан людини неповторний. Він робить з неї особистість. У всякому разі бере участь в цьому. Але людині потрібна і спільнотність. Людина за своєю природою, за своєю суттю істота спільнотна. Панування загальності «спільнотності» над особистістю за *М. І. Костомаровим* може бути, коли спільнотність орієнтується на таку вищу цінність, як життя. Дрібновласницькість підприємців, дрібних буржуа, де скасовано поділ на «багатих» та

«злидарів», може дати якусь рівність в спільнотності, а обмеження відношення приватної власності на землю і нерухомість до санітарно-гігієнічних і екологічних норм, встановлених колегіально (*М. Г. Мурашкін*), може породжувати дрібновласницьке підприємництво і протистояти екологічним негараздам, протистояння пошкодженню природи. Повинно бути право робити усе нешкідливе, але тільки щодо самого себе і для себе, оскільки інакше буже порушене право для інших (*З. Гуревич*). Повинен бути гуманізм, розуміння іншої людини. Відсутність гуманізму постає як прагнення знищення, знищення людини, знищення народу, культури, культурних цінностей. На початку ХІХ століття були сили, які діяли в інтересах знищення України, Української Церкви, української культури, українського живого слова, українства загалом (*А. І. Пащук*). Це – сили російського імперського бачення. Ці сили почали активно діяти з 2014 року, коли Московія окупувала Крим, розпочала війну на Донбасі.

Прабатьківщина Росії – це Київ (*А. С. Панарин*), Київська Русь, просто Русь. На Київську Русь прийшло письменство з Півдня, прийшло трансформованою мовою, яка зародилася колись якраз на землях Русі. Письменство прийшло з чужого краю, з чужою мовою (*Д. І. Чижевський*). Ця мова (старослов'янська, або праболгаро-сербська) певною мірою була чужа, хоча і зародилася в цих землях, в проукраїнських землях, оскільки будь-яке слов'янство виникло на проукраїнських землях. Потім вона, ця мова, мова старослов'янська, або праболгаро-сербська пішла на Північ, до Московії. Як первинна, початкова, вихідна ця мова на цих землях, на землях України, виявила себе в піснях. Слово розливалось по Україні піснею про радість і горе, про зоряне небо, про любі гаї і луки (*Д. І. Чижевський*). Російська ж слов'янськість не була первинною. Вона переймала слов'янське з Півдня, хоч і хотіла бути первинною. Проте щоб стати первинною, треба було б знищити ті витoki відкіля прийшла до Московії слов'янська культура.

І тут наші роздуми звертаються до Арійської цивілізації. При цьому виявляємо співпадіння радянського і сучасного розуміння витоків індоєвропейської (арійської) культури. Індоевропейська (арійська) культура чи точніше – цивілізація виникла в південноруських степах (*В. В. Иванов, В. Н. Топоров*), в степах України. Про неї свідчить, зокрема, «Кам'яна могила».

Слов'янство ж виникло на Схід від Вісли (*П. Н. Третьяков, В. И. Козлов*), а це терени сучасної Західної України. Слов'яне розселялись з Північного Причорномор'я і Прикарпаття (*П. Н. Третьяков, В. И. Козлов*). А потім вже виникла Русь: це місце середнього Дніпра (Русь). Центром Русі був Київ і Чернігів. Русь – це територія Наддніпрянщини (*О. Однороженко*). Відтак все виникло на території Північного Причорномор'я, на теренах України-Руси. Українці відтак є нащадками первинної індоєвропейської, тобто арійської культури.

Продовження цієї культури виявилось в Індії, коли арії туди пішли. Саме там виникло перше Святе Письмо «Рігведа». Але початок був все ж тут, в Північному Причорномор'ї, коли виникли цінності первинної арійської культури, коли виникло розуміння *святості*. У праслов'янській свідомості поняття святості бере початок в індоєвропейському «svet», що означало ріст, благодатний розквіт певної животворної субстанції (*В. Горський*).

В Північному Причорномор'ї виникла ідея цінності життя як росту. Але тут же виникло і розуміння Бога як чинника припинення неправильного росту. Припинення неправильного росту відбувається завдяки тому, що є Дух, в якому нічого не виникає, ніякі протилежності не з'являються. Не виникають і думки про тепле як основу зростання, росту загалом (тепле сонце), думки про прохолодне як основу зростання, росту (прохолода води). Дух Божественного – це коли все в рівновазі, ніщо не випинається як істина, за якою треба йти, щоб підвищувати ріст. Все в гармонії, в спокої. Це – стан Бога, стан, коли Див і Ладо в рівновазі, в гармонії, коли вогонь Сонця (Див) і вода Неба (Ладо) з'єднуються в одне, є одним і протилежності відсутні.

Підстави для розуміння Бога як припинення неправильного росту, коли нічого не випинається, а присутньою є рівновага і гармонія, виникли в індоєвропейських народів, коли зійшлися матріархальна та патріархальна культури, утворивши розуміння Бога, Божественного як гармонії, що дає Долю щастя. Миролюбна матріархальна культура прадавньої Європи в образах Богинь, в образах Цариці Мертвих і войовнича патріархальна культура прадавніх аріїв, жерців, воїнів, хазяїв (*М. Еліаде, І. Куліано*) зійшлися на території Північного Причорномор'я. Виникло розуміння Бога як психічної гармонії двох протилежностей, Сонячно-вогняного і Небесно-водяного. Вогняне і водяне в людині, як боротьба двох протилежностей, мають і Божественне як рівновагу, як гармонію цих протилежностей, коли нічого не випинає. В фольклорних піснях прадавніх українців розповідається, як люди «просо сіяли, сіяли, Див, Ладо, сіяли, сіяли» (*Українська народна обрядова поезія*). Див, як сонячно-вогняне, чоловіче, і Ладо, як водяне, Небесно-водяне, жіноче, в рівновазі, в гармонії, від чого в людині виникає стан Бога, Божественного. Божественне – це гармонія протилежностей, коли нічого не випинається. Факт, коли ніщо не випинається в людині – це є медитативний стан. Він породжує двійника, Долю щасливу. Бог – це спонтанне породження двійника, долі щасливої, це – Богатство Духу.

Розуміння початку арійської культури в радянські роки і в роки незалежної України співпадають. Але останнім часом ми маємо деякі доповнення цього.

Висновки. Основа арійської цивілізації – це прадавні ідеї «ріст» і «дивлення» («дивлення» як припинення неправильного росту). Вони живуть і перетворюються в ідею «переродження» людини як невід'ємної

частини її життя. Але Московія нищила ці цінності, винищила витоки. Вона продовжила нищити витоки в 2014 році. Проте таке знищення – це не просто відсутність гуманізму. Таке знищення є нацизм, фашизм.

ПОСИЛАННЯ:

Антонович Д. В. Українська культура. – К., 1993. – С. 71; *Бойс М.* Зороастрийці. Веровання и обычаи. – М., 1987. – С. 65–122; *Гелен А.* О систематике антропологи // Проблема человека в западной философии. – М., 1988. – С. 187; *Генник С.* Тернистий шлях до волі. – Коломия, 1996. – С. 37; *Горський В.* Релігієзнавчий аналіз поняття святості доби Київської Русі // Релігієзнавство України. В 2-х книгах. – Книга перша: Релігієзнавча думка України другого тисячоліття. – К., 2013. – С. 25; *Губерначук С. С.* Українські говірки і санскрит. – К., 2013. – С. 9–63; *Гуревич З.* «Молода Україна» до 80-х роковин Кирило-Мефодіївського братства. – К., 1928. – С. 80; *Джемс В.* Многообразие религиозного опыта. – СПб., 1993. – С. 306; *Дюмезиль Ж.* Верховные боги индоевропейцев. – М., 1986. – С. 155; *Иванов В. В., Топоров В. Н.* Индоевропейская мифология // Мифы народов мира. В 2-х т. – Т.1. – М., 1991. – С. 527–528; *Кацуки С.* Практика Дзэн // Дзэн-Буддизм. – Бишкек, 1993. – С. 645; *Колодний А.* Питання природи і функціональної ролі релігії у творчій спадщині Г. С. Сковороди // Релігієзнавство України. В 2-х книгах. – Книга перша: Релігієзнавча думка України другого тисячоліття. – К., 2013. – С. 142; *Костомаров М. І.* Дві руські народності // Основа. – 1861. – № 31. – С. 321–322; *Кришнамурти Д.* Записные книжки. – М., 1999. – С. 114; *Кюстін А.* Росія 1839 року // Сучасність – К., 1993. – № 1. – С. 72; *Мурашкин М. Г.* Записи 2000 года. – Дніпропетровськ, 2006. – С. 127–199; *Нечуй-Левицький І. С.* Світогляд українського народу. – К., 1993. – С. 4; *Однороженко О.* Русь-Україна. Стара самоназва українського народу – Русь – по праву належить українцям // Українське релігієзнавство. – № 67. – К., 2013. – С. 221; *Ортега-и-Гассет Х.* Что такое философия. – М., 1991. – С. 28; *Панарин А. С.* Похищение России // Москва. – 1997. – № 1. – С. 153.; *Пащук А. І.* Українська церква і незалежність України. – Львів, 2003. – С. 207; *Русь* // Большая советская энциклопедия. В 30-ти т. Т.22. – М., 1975. – С. 433; *Рябчук М. Ю.* Західники мимоволі // Сучасність. – 2000. – № 5. – С. 84; *Сахарова Т. А.* От философии существования к структурализму. – М., 1974. – С. 77; *Сковорода Григорій:* дослідження, розвідки, матеріали. – К., 1992. – С. 88; *Теплов Б. М.* Конспекты и комментарии к книге А. Анастаси «дифференциальная психология» // Избр. труды. В 2-х т. – Т.2. – М., 1985. – С. 268; *Третьяков П. Н., Козлов В.И.* Славяне // Большая советская энциклопедия. В 30-ти т. – Т. 23. – М., 1976. – С. 543; *Українська народна обрядова поезія.* – К., 2006. – С. 89; *Фромм Э.* Бегство от свободы. – М., 1990. – С. 96; *Чайлд Гордон.* Арийцы. Основатели европ. цивилизации. – М., 2010. – С. 13–106; *Чемберлен Х.* Раси, нации, герои // Літературно-науковий вісник. – 1899. – Т.7. – С. 21;

Чижевський Д. І. Нариси з історії філософії на Україні. – Мюнхен, 1983. – С. 108–185; *Шевчук Л. Т.* Західноєвропейська естетика ХХ століття. – К., 1997. – С. 127; *Шлемкевич М.* Загублена українська людина. – К., 1992. – С. 60; *Шопенгауер А.* Афоризми и максимы. – Л., 1991. – С. 23; *Элиаде М.* История веры и религиозных идей: От Гаутамы Будды до триумфа христианства. – М., 2009. – С. 75; *Элиаде М., Кулиано И.* Словарь религий, обрядов и верований. – М., 2011. – С. 146; *Юркевич П. Д.* Философ. произведения. – М., 1990. – С. 32; *Ясперс К.* Смысл и назначение истории. – М., 1991. – С. 115.

3.3 Наталія КОВАЛЬЧУК. ФЕНОМЕН СВЯТОСТІ ПРЕПОДОБНОГО ФЕОДОСІЯ ПЕЧЕРСЬКОГО В КОНТЕКСТІ ЖИТТЯ СВЯТИХ

У статті розглядається духовний шлях Феодосія Печерського як пошук свого часу, який наближує його до вічності, та пошук свого особистого простору як святого місця. Дослідження життя преп. Феодосія проводяться крізь символи одягу та їжі, які пов'язують його зі Всесвітом. Духовний шлях Феодосія Печерського наближає його до стану святості.

Ключові слова: *духовний простір, духовний час, духовний шлях, святість, святий, київський простір, символ.*

In the article of Natalia Kovalchuk «Sanctity phenomenon of St. Feodosiy Pecherskyi in context of holy persons life» the spiritual way of St. Feodosiy Pecherskyi as a search of time, which bring him closer to the sanctity and search of his personal dimension as a holy place are regarded. Through the analysis of food and cloth, which connect St. Feodosiy with world, his life is researched. Spiritual way of St. Feodosiy Pecherskyi brings him closer to the sanctity.

Keywords: *spiritual area, spiritual time, spiritual way, sanctity, holy person, Kyiv area, symbol.*

Актуальність теми. В ряду українських святих провідне місце займає преп. Феодосій Печерський. Духовний шлях цього святого допомагає нам зрозуміти те, як виник такий центр духовності як Києво-Печерська лавра, яка особиста роль засновника-будівника цього духовного центру. Києво-Печерський Патерик оповідає про велику кількість учнів і послідовників Феодосія, які продовжували його справу за життя і після смерті.

До святого життя Феодосій Печерський, як свідчить нам Києво-Печерський Патерик, був призначений з самого початку і дуже скоро